

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat Işıkhân** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 01.12.2023

İskender

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

İdris Nebi Hatipoğlu'nun Yönetim Kurulu Başkanı olduğu Eskişehir'deki Europen Endüstri İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nde çalışan işçilerin insani olmayan çalışma koşulları Evrensel Gazetesi'nde 28.11.2023 tarihinde yayınlanan Çağlar Kazak imzalı habere de yansımıştır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 24.03.2023 tarihinde İdris Nebi Hatipoğlu'nun sahibi olduğu Kütahya Altıntaş Zafer OSB'deki fabrikası için 1.3 milyarlık yatırım teşvik belgesi verilmesinin ardından; fabrikanın ağır çalışma koşulları bir kez daha gündeme geldi. Plaka, panel, kapı, pencere ve fırın camı üretimi yapan fabrikada çalışan işçiler, pazar günleri dahil olmak üzere günde 12 saat çalıştıklarını ve fazla mesai ücretlerini alamadıklarını belirtmişlerdir. Milyarca lira teşvik alan Nebi Hatipoğlu'nun fabrikasındaki çalışma düzeni, açıkça işçilerin hakları çiğnenerek sürdürülmektedir.

Ayrıca, Europen fabrikasının resmi internet adresinin "iş etiği politikaları" başlığı altında kullanılan ifadeler de bu durumu doğrulayan unsurlar taşımaktadır. İlgili başlık altında; çalışma düzeni, işyeri düzenine ilişkin kurallar belirlenirken işçilerin kişilik temel hak ve hürriyetlerini ihlal edici nitelikte kurallar yazılmıştır. Örneğin, "Herhangi bir yayın kuruluşuna demeç vermek, mülakat yapmak, seminer-konferans vb. yerlere konuşmacı olarak katılmak şirket üst yönetiminin onayına bağlıdır" ifadesinde geçen kuralların şirketin ticari sır ve çıkarları ile ilgisi olmadığı gibi bu maddelere yaslanarak çalışanların anayasal hakları da alenen hiçe sayılmıştır.

1500'den fazla işçinin çalıştığı Europen, 2022 yılında da Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) içerisine girmiş olup teşvik uygulamaları kapsamında hızla büyüyen şirketlerden biri olmuştur. Fabrikanın bu denli büyümesi ile işçilerin çalışma koşulları birlikte ele alındığında işçilerin çalışma koşullarının git gide ağırlaştığı ve haklarının ihlal edildiği bir tablo ortaya çıkmaktadır. İşyerinde sendikal faaliyet sürdüren işçilerin iş akdine son verilmesi, pazar mesailerinin ücretlerine yansıtılmaması, fazla mesailerin elden yatırılması, ağır

mobbing ve haftalık 45 saat üzerinde zorunlu mesai ile çalıştırma gibi uygulamalar İş Kanunu'nun alenen ihlal edildiğini göstermektedir. Buradaki hak ihlallerini ve hukuka aykırı uygulamaları denetlemek ise Bakanlığınız sorumluluğundadır.

Bu bağlamda;

- 1- Fazla mesai ya da kanunun ifadesi ile fazla çalışma haftalık 45 saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. Fazla çalışma için işçinin onayının yazılı olarak alınması gerekmektedir. Bu durum işveren açısından kanuni bir yükümlülüktür. Buna ilişkin düzenleme İş Kanunu'nun 41. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenmektedir. Fakat Europen fabrikasında çalışan işçiler günde 12 saat üzerinde kendi rızaları dışında çalıştırıldığını ve fazla mesai ücretlerinin elden verildiğini belirtmişlerdir. Bakanlığınıza bağlı iş müfettişleri ilgili fabrikayı en son hangi tarihte denetlemiştir? Yapılan işlemler, verilen cezalar var mıdır?
- 2- İşçilerin fazla mesai ücretlerinin elden verilmesiyle sigorta primleri ve vergileri olması gerekenin altında ödeyen Europen fabrikası hakkında herhangi bir ceza soruşturması başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa sonucu ne olmuştur?
- 3- Gazete haberlerine de yansıyan bu hukuka aykırı çalışma koşullarına dönük Sosyal Güvenlik Kurumu ve Vergi Dairesi tarafından bir denetim yapılmış mıdır? Yapılan denetimlerin nihai sonucu nedir?
- 4- 4857 Sayılı İş Kanunu'na göre haftalık 45 saat olan çalışma süresi günlük 11 saati geçmeyecek şekilde dağıtılabilir. Günde 11 saati aşan çalışma süreleri yorgunluktan kaynaklı dalgınlık gibi durumlara yol açabilir ve bu da beraberinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin ihlaline neden olabilir. Bakanlığınıza bağlı iş müfettişleri Europen fabrikasında işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerini hangi periyotlarla yapmaktadır? Müfettişlerin denetimlerinde iş güvenliğine aykırılıklar tespit edilmiş midir?
- 5- Yıllık fazla çalışma sürelerinin 270 saati aşamayacağı ile ilgili İş Kanunu'nda mutlak hüküm bulunmaktadır. Ancak söz konusu iddialara göre, fabrikada fazla çalışmaların 270 saati fazlasıyla aştığı görülmektedir. Bakanlığınızın bu duruma yönelik bir teftişi söz konusu mudur? Bunun tespiti halinde herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır?
- 6- Sendika üyeliği sadece Anayasa'yla değil, uluslararası sözleşmelerle ve Anayasa Mahkemesi kararları ile de güvence altına alınmış bir haktır. Daha önce gazete haberlerine de yansıdığı gibi Europen fabrikasında çalışan işçiler sendikalaşmak üzere birlik sağlamış fakat fabrika yönetimi tarafından işten çıkarılmışlardır. Sendikalı işçileri işten çıkartan ve sendikal faaliyeti engelleyen patrona ne tür yaptırımlarınız olacaktır? Ayrıca, sendikaya üye olma hakkını kullanan işçilerin işten çıkarılmalarını engellemek için ne gibi çalışmalar yapacaksınız?

- 7- European fabrikasının Yönetim Kurulu Başkanı İdris Nebi Hatipoğlu'nun fabrika içerisinde belinde silahla gezdiği ve daha önce bir işçiyi darp ettiği gibi iddialar mevcuttur. Çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıtdışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerini ve **işçilere gözdağı ve tehdit ile yaklaşılan bir çalışma ortamının yaratacağı riskleri denetlemek** Bakanlığınız sorumluluğundadır. İşçilerin temel hak ve hürriyetini de ihlal eden bu uygulamalar hakkında bir teftiş faaliyeti sürdürmeyi planlıyor musunuz?